

Faza 'kontrole štete' kao rješenje za smanjenje iseljavanja Hrvata

Pixabay

VL Autor
Tado Jurić

25.11.2024.
u 10:07

Poslušaj ovaj članak

00:00 / 13:03

Izmjena stanovništva ovim tempom u samo 10 godina iznosit će čak milijun stanovnika. Dok će pola milijuna Hrvata što iseliti, što nestati prirodnim putem, u isto vrijeme doselit će se isto toliko ljudi iz trećih zemalja

Hrvatska je danas došla u poziciju da se teško može **revitalizirati** iz vlastitih snaga. Pad rođenih iz godine u godinu bit će sve manji zbog iseljene baze mladih i fertilnih pojedinaca. Iseljavanje će se nastaviti (iako u manjem opsegu radi ispražnjene baze), dok će se u najboljem slučaju vratiti oko 15 posto recentnih iseljenika.

S druge strane, svaki dan u Hrvatsku se useli 500 osoba iz trećih zemalja (dok iseli 110 građana Hrvatske). Svake godine prirodnim putem Hrvatska ostaje bez 17.000 građana s uzlaznim trendom te 40.000 godišnje emigracijom. Izmjena stanovništva ovim tempom u samo 10 godina iznosit će čak milijun. Dok će **pola milijuna** Hrvata što iseliti, što nestati prirodnim putem, u isto vrijeme doselit će isto toliko iz **trećih zemalja** (non-EU).

Naučite kako trgovati cijenom zlata na burzi - Preuzmite besplatni vodič

Problemi koji su doveli do demografskog pada i masovnog iseljavanja mladih iz Hrvatske nisu samo povezani s gospodarskom i institucionalnom nestabilnošću u posljednja tri desetljeća nego su i dio strukturne prirode i rezultat sustavnog zanemarivanja demografskih pitanja u Hrvatskoj. Taj se period može nazvati **fazom „demografskog zanemarivanja“**.

NASTAVAK TEKSTA PROČITAJTE NAKON OGLASA

Lidlova super ponuda

Ono što se danas još može učiniti jest započeti fazu tzv. kontrole štete. U najkraćim crtama riječ je o stvaranju preduvjeta za smanjivanje daljnjeg iseljavanja te aktivaciju mehanizama selektivne imigracije. Naime, 65 posto hrvatskog demografskog sloma generirano je upravo **emigracijom**. Ovdje je važno napomenuti da migracije nisu same po sebi problem, ali jesu za društva koja imaju ovakvu demografsku sliku kao hrvatsko te za malobrojnije populacije.

RAZVIJA SE OTPORNOST

Hrvati pretjerano koriste antibiotike, upozorava se na kobne posljedice: 'Nastave li ovako, više će smrti biti od infekcija nego od raka'

ŠTO KAŽU STRUČNJACI

Ove rabljene automobile Hrvati najčešće kupuju. Otkriveno i koliko novca treba izdvojiti za Golf

Namjera nam je za razliku od (uobičajenog) iskazivanja želja ponuditi konkretna provedbena rješenja za aktualnu migracijsku, integracijsku i demografsku krizu. Mjere koje predlažemo dijelimo na tzv. „tehničke“ (socio- ekonomske) i strukturne (političke, društvene i integracijske). Ove mjere možemo podijeliti u tri oblasti: 1. jače angažiranje države u brigu i zaštitu (mladih) obitelji te stvaranje povoljnijeg okruženja za

odgoj i brigu o djeci, 2. unaprjeđenje zapošljavanja i radnog položaja mladih i 3. **stambeno pitanje** mladih i mladih obitelji.

Ostatak članka ispod videa

Ads by waytogro

Za istaknuti je tri tzv. tehničke mjere: 1. Delimitacija naknada tijekom roditeljnog dopusta – puni iznos plaće na godinu dana. 2. Univerzalni **doplatak za djecu** (tzv. Kindergeld po uzoru na Njemačku) u iznosu od 130 eura mjesečno (10 posto prosječne neto plaće). Trošak ove mjere bi iznosio 2,8 posto proračuna (= 926.640.000 eura) kada bi bio omogućen za svu djecu do 18 godine. 3. Porezno rasteretiti roditelje s više djece po uzoru na njemački model (time bi dobivali veću plaću).

Oglas

Naučite kako trgovati cijenom zlata na burzi - Preuzmite besplatni vodič

Povrh svega iznimno je bitno da implementirane mjere budu i zajamčene te ih ne treba niti donositi ako se njihova provedba ne može jamčiti na duži rok (poput one **roditelj – odgojitelj** u Zagrebu), jer to budi sumnju kod građana i u sve buduće mjere. Međutim, treba imati i na umu da su sve ove navedene **pronatalitetne mjere** već iskušane u većini država članica Unije, ali nisu dovele do demografskog oporavka i očekivanih učinka. Ipak, ne želimo reći da su one potpuno beskorisne, nego naglasiti da mogu imati učinka samo uz istodobnu provedbu strukturnih mjera. Naime, iz Hrvatske iseli svake godine 3500 djece, dok bi učinak ovih mjera mogao podići broj djece za oko 1000 do 2000. Pri tome treba imati na umu da se nije ništa postiglo ako ta djeca kada porastu opet poželev iseliti se iz Hrvatske (što recentna istraživanja pokazuju). Nadalje je važno i biti svjestan činjenice da **generaciji Z** (mladi rođeni 1997. – 2010.) roditeljstvo nije među prioritetima u životu, kao ni sklapanje braka (generalno na Zapadu, ali i u Hrvatskoj). Svaki četvrti mladi u Europi (uključujući Hrvatsku) ne želi imati dijete. Kada ih se pita kako vide idealan odnos s partnerom, često navode da to nije u braku. Stoga je očito potrebno razmišljati i izvan nekih uobičajenih okvira, na kojem smo tragu osmislili iduće strukturne mjere (što nije jamstvo da će biti i provedene):

1. **Rad na daljinu** kao demografska mjera. Demografija nije samo pitanje smrtnosti i rodnosti. Bitno pitanje je i raspoređenost populacije u prostoru. Model koji predlažemo jest da se radnicima u javnom i državnom

sektoru (u drugom koraku i privatnom) ponudi mogućnost da se vrate ili presele na periferiju (u tzv. pasivne krajeve). Obveza bi im bila dolaziti u središnjicu jednom u dva tjedna. Prednosti ovog modela su: 1. Time bi oživjele mnoge hrvatske depopulirane regije, 2. Radnici na periferiji mogu kupiti kuću za 30 tisuća eura koja u Zagrebu košta do 300 tisuća eura, 3. Rad na daljinu usporio bi odljev mozgova s periferije Hrvatske, 4. Time bi se „divljanje“ cijena nekretnina u Zagrebu doveo u red, 5. Rasteretile bi se zagrebačke prometnice, 6. Mjera bi omogućila povratak dijela iseljenika sa Zapada. U ovu svrhu proveli smo istraživanje u sustavu državne uprave na uzorku od 2621 zaposlenika te preko 50 posto iskazuje namjeru preseljenja uz uvjet ovakvog oblika rada.

2. **Borba protiv korupcije i klijentelizma** kao ključnog potisnog faktora iseljavanja. Hrvati iseljavaju radi nepravde (i slabih institucija), a ne samo zbog većih primanja. Elite često govore o borbi protiv korupcije, međutim konkretna rješenja preskaču. Pokretanje jedinstvene javne web platforme gdje su transparentno navedeni rezultati svih javnih natječaja (lokalnih i državnih), dionici i iznosi, zapošljavanja itd. put je kojim treba krenuti (transparentnost je najučinkovitije oružje protiv korupcije i klijentelizma).

PREPORUČENI SADRŽAJ

Nemoj čekati i zgrabi Samsung A55 po najboljoj cijeni uz tarifu Savršena+

Oglas

Žena na Črnomercu ubijena je zbog rakije?! 'Tražila me da joj natočim, no nisam htio jer sam joj dao i dan ranije'

On je dokaz da su društvene promjene moguće

Oglas

Opel FESTival - posebna ponuda na osobna vozila! Široka ponuda Opel modela po super cijenama uz set zimskih guma na dar

Oglas

3. **Modernizirati periferiju** – ublažiti „bijeg od provincije“. „Bijeg od provincije“ idući je ključan potisni faktor iseljavanja mladih. Naime, ne bi svi mladi isključivo željeli preseliti u inozemstvo, mnogi bi htjeli doseliti u veće hrvatske gradove, ali im to hrvatske plaće, za razliku od zapadnih ne omogućavaju, zato biraju Zapad. Ovaj proces proizvodi efekt „geografije nezadovoljstva“. Obnova (subvencioniranje) autobusnih linija unutar i između županija te povezivanje sa Zagrebom ovdje je neizostavna.

4. **Nasljeđivanje** kao demografska mjera: izjednačavanje prvog i drugog nasljednog reda. Sljedeći primjer navodimo po uzoru na Francusku, gdje je rasprava o ovoj mjeri u tijeku. Riječ je o zakonskim izmjenama nasljeđivanja. Naime, unuci ne ulaze izravno u obzir u nasljedstvu svojih djedova i baka, budući da su prioritet djeca. Zakonski je potrebno regulirati izravno nasljeđivanje unuka od svojih djedova i baka kao prvi red nasljednika u rangi roditelja (odnos 50-50). To bi rezultiralo kompeticijom između sinova i kćeri jer bi onaj koji ne bude imao potomke ili imao manje potomaka ostao bez većeg dijela nasljedstva. Tako bi na strani sina koji ima dva potomka u usporedbi sa stranom sina koji ima jednog potomka odlazilo 66 posto od polovice imovine koja se nasljeđuje.

Osnovni cilj ove mjere bio bi omogućiti mlađoj generaciji pristup vlasništvu te potaknuti **rast nataliteta**. Ovdje treba imati i na umu da je prosječna dob kada djeca nasljeđuju od svojih roditelja 50 godina (kada su već najčešće realizirali vlastitu nekretninu), dok su unuci u dobi od oko 20 godina, upravo kada im treba poticaj za „ulazak u život“. Dakako, ovakva mjera mora biti duboko promišljena te moraju biti osmišljeni modeli koji bi spriječili diskriminaciju. S druge strane, ovakva bi mjera potaknula natalitet u najbržem mogućem roku. Naravno, treba razraditi modele i za sinove i kćeri koji u trenutku nasljeđivanja još nisu u reproduktivnoj dobi, pa se može primjerice uvesti rok od 20 godina u kojem se nasljedstvo može ispraviti.

5. **Povezivanje s hrvatskom dijasporom** i recentnim iseljenicima. Hrvatsko iseljeništvo predstavlja izniman potencijal za demografsku revitalizaciju Hrvatske (jedna smo od tri nacije u svijetu s najvećim brojem

dijaspore). Potrebno je pokrenuti online aplikaciju za učenje hrvatskog jezika. Po pitanju povratka iseljenika fokus treba biti na studentskoj populaciji i njihovu vrbovanju.

6. **Rekompenzacija** za unutarnje EU migracije i „odljev mozgova“. Sloboda kretanja radne snage u EU veliko je dostignuće, međutim ono ne smije poništavati „pravo na ostanak“. Njemačka (kao glavno odredište iseljavanja) trebala bi financirati centre izvrsnosti za obrazovanje deficitarnih zanimanja (poput medicinskih sestara) u Hrvatskoj, uz uvjet da nakon školovanja ostanu pet godina raditi u matičnoj zemlji. Naime, Hrvatska je Njemačkoj transferirala 18 milijardi eura uloženi u obrazovanje iseljenih (od 2013. do 2021.).

7. Uspostaviti **ured na razini EU** koji će koordinirati rad svih relevantnih nacionalnih državnih tijela. Demografska revitalizacija nije samo pitanje nacionalnih članica EU nego ključno strateško pitanje na razini EU. Po pitanju demografije EU funkcionara na principu **supsidijarnosti**, odnosno prebacivanja odgovornosti s EU razine na razinu nacionalnih država, dok one odgovornost prebacuju na lokalnu razinu. Sve dok se ne osvijesti da se pitanje depopulacije (naročito periferije EU) velikim dijelom generira unutar same EU, pomaka neće biti. U ovom izazovu emitivne i receptivne regije EU moraju početi zajedno surađivati. Nužno je uvođenje klasifikacije područja s ozbiljnim i trajnim demografskim izazovima na razini EU s ciljem izdvajanje povećanih sredstava iz kohezijske politike EU.

8. **Integracijski modeli**, umjesto da uvijek imigrante stavljaju u fokus, ne bi smjeli zanemariti društvo primitka jer i ono imigracijom prolazi kroz akulturacijski proces. Prozivanje hrvatskog društva za ksenofobiju i diskriminaciju bez poduzimanja bilo kakvih mjera za senzibiliziranje hrvatskog društva po ovim pitanjima je licemjerno. Fokus rasprave ne smije se pomaknuti na „migranta kao neprijatelja“. Potrebno je imati na umu uzroke migracija, koje najčešće leže u strukturi neoliberalizma te je stoga potrebno kritizirati sustav, a ne migrante koji su (iako ne svi) žrtve tog sustava. Pri tome se i hrvatski obrazovni sustav treba prilagoditi novom multikulturalnom okruženju. Konkretno, u kurikule je nužno uvesti brojne dodane sadržaje koji djeluju na razgradnju stereotipa prema drugim kulturama, istodobno prihvaćajući različitost, ali i njegujući vlastitu tradiciju. Naime, uvozom radnika iz trećih zemalja Hrvatska uvozi i **ideologiju multikulturalizma**.

9. **Izmjena Ustava** ili kvotni sustav: Nužno je unijeti odredbu o maksimalnom broju dopuštene imigracije radnika iz trećih zemalja, koja ne bi smjela prelaziti 20 posto domaće radne snage. Drugi način kako se može regulirati ovo pitanje jest da na primjerice 30 niskokvalificiranih radnika iz određene zemlje u Hrvatsku mora doći jedan visokokvalificiran. Naime, to što smo najotvorenija ekonomija u EU po useljavanju iz trećih zemalja nije razlog da se vratimo na razinu pismenosti iz 1950., što se upravo sada događa.

Međutim, ključna demografska mjera je politička volja. U tom je kontekstu nužan **Zakon o demografskoj revitalizaciji Hrvatske** tzv. lex specialis“. (Za više detalja vidi rad: [Jurić, I., Nova migracijska, integracijska i demografska politika Hrvatske: Preporuke „tehničkih“ i strukturnih mjera](#), predstavljen na konferenciji **IMIN 2024**).